

quei, penyal trencat' en el Pall. Sobirà: «¿Què és la Roca del Querant? — És com un *eskerdis*» (Bressui, 1958); «pateix de la vista perquè li va anar un *askerdis* de ferro a l'ull» (sentit 1960, a un home d'Olot que viu a Illa de Tet): esplèndid substitut del castellanisme *esquiria*.

JRuyra va usar la variant imposada a Verdaguer (no sabem si per coneixement propi): quan Jacobè s'estimba «el guarniment --- havent-se enganxat en un *esgardis* del roquer, l'havia retinguda», «dues tesses, semblants a dos punxeguts edificis gòtics, mal esbrollats de llurs agulles i torricelles, desgastats i malmesos, se destacaven de la costa --- eren les penyes de Santa Anna --- malaurada la nau que hagués sigut llançada contra aquells caires i *esgardissos!*», «tenia els braços i les mans *esgardissats* i sangonents», *Pinya de Rosa* (II, 212, 97, 213), per on veiem que és una confusió amb *esgarrinxar* el que degué provocar la forma iniciada per Belvitges.

¹ *InvlC*; Salow, *Sprachegeogr. Untersuch. Langd. Rouss.*, p. 274, recull també la menció de 1395 i la pronúncia *la skérdo* en el parlar local, llenguadocià fronterer, quasi català. — ² Aversó registra *esquerda* i les formes verbals *esquerde*, *esquerdi*, *esquerdo*, *esquerdo* en part amb tancada, part amb oberta, §§ 92, 643, 1010, 1218, 1219. — ³ La *-l-* per repercussió de la *r*, o per contaminació del sinònim *esclambo* també recollit pel *TdF*. — ⁴ *Car chardo* «brochette de champignon» no val ni per al Perigord on l'assenyalen; essent un evident malleu del fr. local *écharde*. En la *l* d'*eskerlo* pot haver intervingut el grup d'*esberla*, *esberlar*. — ⁵ Poc important i de dubtós encert una nota ben lateral i tardana d'ell mateix en *Misc. Coelho*, 197-8. — ⁶ La més comuna es posa a la cua, acc. 3, concedint-li 5 magres ratlles, l'altra s'infla donant-li n.º 1 i atorgant-n'hi més de vint, però pitjor és que encara hi posa entremig una acc. 2.ª, bastant factícia, d'ús exclusivament mallorquí i més aviat ocasional, mer corollari de la primera en tant que usada col·lectivament (il·lustrada amb una rebuscada cita de Mn. Galmés), 'bocins de pedra picada per al ferm dels camins!' — ⁷ No, però, fins al punt que cap d'ells accepti gens l'alternativa llatina *CREPITARE*, com entén l'etimòleg d'*AlcM*, ni que Spitzer mantingui en ferm aquesta: és Spitzer el qui ja s'inclina davant la tesi germànica de M-Lübke, i aquest li concedeix que *CREPITARE* hi tindria alguna influència. I és perquè M-Lübke encara no s'ha informat, —la deixà desatesa o la conegué massa tard— la descripció que marca Kluge: no veu que el germànic i el francès obren la porta tant o més per a *SKERD-* que per a *SKARD-*. — ⁸ No solament és estrany als altres dialectes sards, sinó que és de la part Sud del Campidanu, la més catalanitzada, mentre que la resta del campidanès ha servat l'autòcton *asra* ASTULA. ⁹ Montalbà (Pyr. Or., Fenollet) *kréta* 'clivella' (*ZRPh*. XLV, 248), Alt Arieja *krétos* 'les esclètes entre un tauló i altre, en els envans' (Fahrholz, *W. u. W. Ariège*, 24), etc. — ¹⁰ Aquí almenys amb

el sentit intr. d'«esclatar, rebotar-se»: AMAlcover en tornar de Valldemossa a Palma dalt d'un caruatge parla de «l'egua, que *escarda* de greix i que se'n duya la galereya més que de pressa» (*BDLC* XIII, 1923, 40). — ¹¹ *Canyis* en el seu llibret aparia *escardat* amb *crevillat* 'clivellat'.

Esquerer, terme pirinenc (*BDC* XIX, 139) probable gasconisme derivat d'*eskéra*, equivalència aranesa i gascona d'*ESQUELLA*; en canvi *esquerol* 'esquilla petita' no usant-se més que en una localitat valenciana deu ser encreuament d'*esquilla* amb *picarol*.

ESQUERP, mot només català, d'aparició moderna i sense arrels populars fora del català central; d'origen incert, probablement degut a un encreuament de mots més antics, principalment *ESQUIU*, que es pogué modificar per influència de diverses paraules de sentit i forma semblant; la més influent d'aquestes pogué ser l'oc. ant. i dial. *escarp* 'desembullat', 'destre', també ribagorçà amb l'accepció de 'eixetit', que en el sentit de 'desimbolt' i 'independent' s'acostava al significat d'esquerp; però d'altres degueren contribuir a aquest nus de mots, en particular *esquerd* 'escardalenc', *ESQUERPA* 'bossa de coral brut', 'sarró de pastor' i potser algun més; *escarp* venia d'*escarpir* (*CARPIR*), i *esquerd* s'havia extret d'*ESCARDALENC*. □ 1.ª doc.: *DT*.o. (1647?, 1670ss.).

El diccionari Torra només el porta com un aclariment d'*esquiú*: «*esquiú* o *esquerb*: timidus, vitabundus, refugus: quod in pedibus arma gerit: quod pedibus aut latibulis salutis suae consulit» (figura a totes les edicions d'aquest diccionari, des de 1670 almenys, i a la p. 287a de la de 1757). Altrament no el recolliren Lacavalleria ni els altres diccs. antics; sí des de Belvitges: «*esquerp*, *-pa*, dit de las personas que tenen lo geni intractable; *zahareño*, *huraño*; insuavis, durus, asper». No figura en els *DFgra.*, *Damen.*, Tarongí, Febrer-Cardona ni Escrig, o sigui que cap lexicògraf anterior a *AlcM* no l'ha admès com a mot mallorquí ni balear (car tampoc no ho fa el *DAG*, encara que recullí sense identificar la cita d'un autor que ho és), i és ben cert que no és valencià. Geogràficament no ens costa de creure que s'usí en ross. i n'hi hauria un testimoni en Jampy si no inspirés desconfiança. ¹ Que d'un mot així no es tinguin testimonis d'escriptors fins a 1867 és, però, ben explicable.

«De Líbia arrabassàrem las fortas amassonas, / fent-las tirar a l'aygua com a cabrits *esquerps*, / aquells sorralis regàrem ab sang de las gorgonas, / garfint pera escapsarlas son dur cabell de serps», *Atl.* de 1867 (II, 42b, vers millorat el 1878 en «per ella esparverantles com a pardals *esquerps*»); «--- ciclopea cadena --- / ab ella l'Arquitect diví fermà tes ones, / Mediterrà, que *esquerpes* sortian de ton lliit / per corre a un mar més ample, lleons vers ses lleones, / que ab sa platja forcejan frissoses a llur crit», *Atl.*, 1877 (IV, 6b, sense el mot en el text de 1867); «Camí de Cornellà lo comte Guifre / --- / los arbres que s'inclinen remorosos, / com si parlassen de son crim li sembra, / y 'ls joyosos